

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

Օգոստոսի 2-ին, կիրակի, Մայր Տաճարում պատարագեց հոգեշնորհ Տ. Արսեն վարդապետ Բերբերյանը:

***

Օգոստոսի 9-ին, կիրակի, Մայր Աթոռ ուխտի եկան վաստակավոր բանասեր Հարություն Քարդյանը և ամերիկահայ տաղանդավոր գրագետ Զավեն Սյուրմելյանը: Հարգելի հյուրերը եղան Մայր Տաճարում, եկեղեցական արվեստի գանձատանը և նոր Վեհարանում:

***

Օգոստոսի 9-ին, կիրակի, Մայր Տաճարում պատարագեց հոգեշնորհ Տ. Գևորգ արեղա Սերայդարյանը:

***

Օգոստոսի 12-ին, չորեքշաբթի, Մայր Աթոռի միաբանությունը միօրյա պտույտի մեկնեց դպի Աշտարակի շրջանի պատմական վանքերն ու հուշարձանները: Միաբանները եղան Մուղնու Ս. Գևորգ, Օհաննավանք, Սաղմոսավանք, ինչպես նաև Փարպի և Կարբի գյուղերի պատմական եկեղեցիներում:

***

Օգոստոսի 15-ին, կիրակի, Կիսլովոդսկի առողջարանում մեկ ամիս հանգստանալուց հետո, Մայր Աթոռ վերադարձավ ազգիս Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցությամբ Վրաստանի հայոց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Կոմիտաս եպիսկոպոս Տեր-Ստեփանյանի և գավաղանակիր հոգեշնորհ Տ. Արսեն վարդապետ Բերբերյանի:

Երևանի օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեցին Մայր Աթոռի միաբանությունը և վանքի պաշտոնեությունը:

Նորին Ս. Օծուխյան դիմավորեց նաև Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետին առընթեր Հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահի տեղակալ պր. Ս. Հովհաննիսյանը:

Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվելով Մայր Տաճար, ուր աղոթելուց հետո, օրհնեց միաբանությանը և բոլոր ներկաներին:

***

Օգոստոսի 16-ին, կիրակի, «Վերափոխում» Ս. Աստուածածնի» Մայր Տաճարում հանդիսավորությամբ կատարվեցին Ս. Աստվածածնի վերափոխման տոնին նվիրված հանդիսությունները:

Օրվա պատարագին էր Վրաստանի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Կոմիտաս եպիսկոպոս Տեր-Ստեփանյանը:

Հավարտ սուրբ պատարագի կատարվելու խաղողօրհնության կարգը:

Սուրբ պատարագին և հանդիսությանց ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը:

***

Օգոստոսի 17-ին, երկուշաբթի, «Յիշատակ մեռելոց» Մայր Տաճարում պատարագեց հոգեշնորհ Տ. Գևորգ արեղա Սերայդարյանը:

Հավարտ սուրբ պատարագի կատարվելուց հոգեհանգիստ «վասն համօրէն ննջեցելոց»:

Նույն օրը Մայր Տաճար ուխտի եկան մի խումբ ֆրանսահայ և լիբանանահայ ուխտավորներ:

Մայր Տաճարում իրենց ուխտը կատարելուց հետո, Վեհարանում ուխտավորները ստացան Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնությունը:

***

Օգոստոսի 19-ին, չորեքշաբթի, Մայր Տաճար այցելեց Սովետական Միության հետ կուլտուրական կապի իրանական ընկերու-

Մյան պատգամավորությունը, գլխավորությամբ ընկերության փոխ-նախագահ Համիդ Սալահի:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Վեհարանում ընդունեց հարգելի հյուրերին:

***

Օգոստոսի 21-ին, ուրբաթ, Մայր Աթոռ Սուրբ Եկեղեցիում Մայր Հայրենիքում գտնվող սփյուռքահայ ուսուցիչները:

Սփյուռքահայ ուսուցիչները եղան Մայր Տաճարում, եկեղեցական արվեստի զանազանում և ապա ընդունվեցին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի կողմից: Նորին Ս. Օթոթյան և սփյուռքահայ ուսուցիչների միջև տեղի ունեցավ ընդհանուր զրույց հայ մշակույթի և ազգային հայրենասիրական գաստիարակության հարցերի շուրջ:

***

Օգոստոսի 23-ին, կիրակի, Մայր Տաճարում սուրբ պատարագ մատուցեց հոգեշնորհ Տ. Նարեկ վարդապետ Շաքարյանը:

Սուրբ պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը:

***

Օգոստոսի 24-ին, երկուշաբթի, լրացավ Մայր Աթոռի երիցագույն միաբան, Մայր Տաճարի լուսարարապետ և Գերագույն Հոգեվոր Խորհրդի ատենապետ գերաշնորհ Տ. Սահակ արքեպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանի ծննդյան 85-ամյակը:

Երեկոյան, Վեհարանում, Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց այս ուրախ առթիվ Իրեն սեղանակից դարձնել հորեկար սրբազանին և միաբանության անդամներին:

Ընդունելության ներկա եղավ նաև Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետին առընթեր Հայ Եկեղեցու զործերի Խորհրդի նախագահի տեղակալ պր. Սուրեն Հովհաննիսյանը:

Հորեկար սրբազանին ողջունեցին և սրտագին բարեմաղթություններ կատարեցին Վեհափառ Հայրապետը, պր. Ս. Հովհաննիսյանը, գերաշնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Ղազարյանը, հոգեշնորհ Տ. Գևորգ արքեպ Սեդրազարյանը, արժանապատիվ Տ. Մկրտիչ ավագ բաժնա Մկրտչյանը, բարեշնորհ Հրայր սարկավագ Գարավերդյանը և «Էջմիածին» ամսագրի խմբագիր պր. Ա. Հատիսյանը:

Ընդունելության ժամանակ սրբազանին հանձնվեցին հուշանվերներ:

Վերջում շնորհակալության և երախտագիտության խոսք ասաց հորեկար սրբազանը:

Գերաշնորհ Տ. Սահակ սրբազանի ծննդյան 85-ամյակի և բաժնապետության 60-ամյակի հորեկարական նշումից հետո, նորին Սրբազանությունը, համաձայն իր ցանկության, հանգստյան է կոչվել:

***

Օգոստոսի 24-ին, երկուշաբթի, Մայր Աթոռ Սուրբ Եկեղեցիում Ֆրանսահայ և լիբանանահայ մի խումբ ուխտավորներ, որոնց թվում Ֆրանսահայ հայտնի նկարիչ Ս. Ժերանյանը իր համեստափայլ տրիկնոջ հետ, ինչպես նաև Փարիզում հրատարակվող «Աշխարհ» շաբաթաթերթի արտոնատեր պր. Կ. Ունճյանը:

***

Օգոստոսի 27-ին, հինգշաբթի, Մայր Տաճար Սուրբ Եկեղեցիում Ֆրանսիայից, Սիրիայից և Լիբանանից հայրենիք եկած և իրենց ամառային արձակուրդը հայրենի տարբեր պիտաներական ճամբարներում անցկացնող մի խումբ հայ աշակերտներ և աշակերտուհիներ:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց ընդունել սփյուռքահայ աշակերտների խմբին: Աշակերտները Վեհափառ Հայրապետի ներկայության հանդես եկան արտասանություններով, խմբերգերով և հոգեկան մեծ բավականություն պատճառեցին Վեհափառ Հայրապետին:

Վերջում, խանդավառ և հայրենասիրական մթնոլորտում, Վեհափառ Հայրապետը օրհնեց բոլորին և հաջողություն մաղթեց նրանց ուսման մեջ:

***

Օգոստոսի 29-ին, կիրակի, Մայր Տաճարում սուրբ պատարագ մատուցեց արժանապատիվ Տ. Մկրտիչ ավագ բաժնա Մկրտչյանը:

Սուրբ պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը:

***

Օգոստոսի 30-ին, երկուշաբթի, Մայր Աթոռի միաբանությունը իր օրն անցկացրեց Այդը լճի գեղատեսիլ ափերին:

***

Սեպտեմբերի 1-ին, երեքշաբթի, Մայր Աթոռի միաբաններ բարեշնորհ Կալծակ սարկավագ Մահտեսյանը և բարեշնորհ Հրայր սարկավագ Գարավերդյանը, ավարտելով Ս. Էջմիածնի Հոգեոր Ճեմարանի լսարանական բաժինը, վերադարձան Բելյուսթ, իրենց ծնողներին մոտ:

**

Սեպտեմբերի 5-ին, ուրբաթ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին ժամանեցին Մեծի Տանն Կիլիկիո միաբանության անդամ և Հայեպի թեմի բարեխնամ առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս Չպեյանը և Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց վանքի միաբանության անդամ հոգեշնորհ Տ. Կյուրեղ վարդապետ Գաբրիկյանը:

Երևանի օդանավակայանում հյուրերին դիմավորեցին, հանուն Վեհափառ Հայրապետի, գերաշնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Ղազարյանը, հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Պալյանը և բարեշնորհ Հակոբ սարկավազ Պարոնյանը:

Գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս և հոգեշնորհ Տ. Կյուրեղ վարդապետ Մայր Տաճարում իրենց ուխտն ու երկրպագությունը կատարելուց հետո, ընդունվեցին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի կողմից Վեհաբանում, որտեղ կման իրենց ուխտավորություն օրերին:

Գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոսի այցը Մայր Աթոռ որևէ պաշտոնական հանգամանք չունի:

**

Սեպտեմբերի 6-ին, կիրակի, Մայր Տաճարում պատարագեց և քարոզեց հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Պալյանը «Հաւատամք և ի մի միայն լընդհանրական և յառաքելական Սուրբ Եկեղեցի» բնաբանով: Իր քարոզի վերջում հայր սուրբը, հանուն Մայր Աթոռի միաբանության, ողջունեց գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս Չպեյանի և հոգեշնորհ Տ. Կյուրեղ վարդապետ Գաբրիկյանի ներկայությունը, եղբակացնելով, որ «Զի բարի, զի վայելուղ զի բնակեցեն և իմաստի»: Հայր սուրբը իր ողջունի խոսքը վերջացրեց սրտագին բարեմաղթություններով Հայ Եկեղեցու նվիրապետական Աթոռների միջև միություն, եղբայրական սերտ համագործակցության և սիրո կապի զորացման և ամրապնդման համար:

Սուրբ պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը:

**

Սեպտեմբերի 7-ին, երկուշաբթի, երեկոյան ժամը 6-ին, Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցությամբ գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոսի և միաբանության անդամների, Երևանում այցելեց հայ մեծ բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանի տուն-թանգարանը: Վեհափառ Հայրապետը և նրան ընկերակցող խումբը ծանոթացան Թանգարանի բոլոր բաժիններին:

Նորին Ս. Օծուխյունն իր տպավորությունները արձանագրեց այցելուների հուշամատյանում:

**

Սեպտեմբերի 9-ին, չորեքշաբթի, Վեհափառ Հայրապետն այցելեց Օշականի Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի եկեղեցին, մոտիկից ծանոթանալու եկեղեցուց ներս կատարված վերջին նկարչական աշխատանքներին:

Վեհափառ Հայրապետին ընկերակցում էին գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոսը, հոգեշնորհ Տ. Կյուրեղ վարդապետ Գաբրիկյանը, որոնք և իրենց ուխտը կատարեցին Մեծ Սրբի շիրիմի վրա:

**

Սեպտեմբերի 10-ին, հինգշաբթի, Վեհափառ Հայրապետը ուխտի գնաց Ս. Գեղարդա վանքը, ուր մուտք գործեց «Հրաշափառ»-ով:

Վեհափառ Հայրապետին ընկերակցում էին Տ. Սահակ, Տ. Ղևոնդ և Տ. Ասողիկ սրբազանները, Տ. Կյուրեղ, Տ. Մուշեղ, Տ. Մեսրոպ և Տ. Արսեն վարդապետները:

Վեհափառ Հայրապետի պատվին տրվեց ճաշկերույթ վանքի փոխ-վանահայր արժանապատիվ Տ. Վաղարշակ քահանայի կողմից: Նորին Ս. Օծուխյունը, զնահատելով արժանապատիվ Տ. Վաղարշակ քահանայի 20-ամյա օգտակար ծառայությունը Հայ Եկեղեցուն և ի մասնավոր Ս. Գեղարդա վանքին, Տ. հորը շնորհեց լանջախալ:

Արժանապատիվ Տ. Վաղարշակ քահանան ջերմ երախտագիտություն հայտնեց Վեհափառ Հայրապետին այս բարձր զնահատանքի համար:

**

Սեպտեմբերի 11-ին, ուրբաթ, գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս Չպեյանը, ընկերակցությամբ Մայր Աթոռի միաբաններ գերաշնորհ Տ. Ասողիկ և գերաշնորհ Տ. Հուսիկ եպիսկոպոսների և հոգեշնորհ Տ. Կյուրեղ վարդապետ Գաբրիկյանի, այցելեց Սևանի լիճը, կղզին և վանքերը, ինչպես նաև Գիլիջան և Մաղկաձորի վանքերը:

**

Սեպտեմբերի 12-ին, շաբաթ, խոր Վիրապի վանքը ուխտի գնացին գերաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս Չպեյանը, գերաշնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Ղազարյանը, հոգեշնորհ Տ. Կյուրեղ վարդապետ Գաբրիկյանը և հո-

գեշնորհ Տ. Վահան ծայրագույն վարդապետ
Տեղյանը:

Ուխտավոր հայրերը այցելեցին նաև Դվի-
նի ապիսկոսները:

***

Սեպտեմբերի 13-ին, կիրակի, խաչվեց:
Մայր Տաճարում եպիսկոպոսական հանդի-
մանավոր սուրբ պատարագ մատուցեց Հալեպի
հայոց թեմի բարեխնամ առաջնորդ գերա-
շնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս Չեպեյանը և
քարոզեց խաչի խորհրդի մասին:

Իր քարոզում պատարագի սրբազանը հա-
ղորդեց նաև Մեծի Տանն Կիլիկիո Տ. Խորեն
Ա Կաթողիկոսի եղբայրական ողջունները
Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ.
Վազգեն Ա Սրբազնագույն Կաթողիկոսին և
Մայր Աթոռի միաբանության անդամներին:

Սուրբ պատարագին ներկա էր Վեհափառ
Հայրապետը:

Կեսօրից հետո, ժամը 3-ին, Վեհարանում,
Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոսի պատվին տրվեց
ճաշկերույթ, որին ներկա էին Մայր Աթոռի
միաբանությունը, Գերագույն Հոգևոր Խոր-
հրդի և վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամ-
ները և այլ հյուրեր:

Ընդունելության ժամանակ գերաշնորհ Տ.
Ղևոնդ արքեպիսկոպոսին ողջունեցին Վեհա-
փառ Հայրապետը, պրոֆ. Առաքել Առաքել-
յանը, ճարտարապետ Միքայել Մաղմանյանը
և «Էջմիածին» ամսագրի խմբագիրը:

Վերջում շնորհակալություն և երախտագի-
տություն խոսք ասաց Տ. Ղևոնդ արքեպիսկո-
պոսը:

Երեկոյան ժամը 6-ին, Վեհափառ Հայրա-
պետը նախագահեց խաչվերացի մեծ անդաս-
տանի թափփին:

***

Սեպտեմբերի 14-ին, երկուշաբթի, «Յիշա-
տակ մեռելոց»: Մայր Տաճարում պատարա-
գեց հոգեշնորհ Տ. Նարեկ վարդապետ Շա-
քարյանը:

Հավարտ սուրբ պատարագի կատարվեց
հոգեհանգստյան պաշտոն՝ Վասն համօրէն
ննջեցելոց:

***

Սեպտեմբերի 14-ին, երկուշաբթի, երեկո-
յան ժամը 6-ին, Վեհափառ Հայրապետը:

Երևանում, Հայկական ՍՍՌ Մինիստրներ
սովետի նախագահության դահլիճում ներկա
եղավ Հնդկաստանի հանրապետության նա-
խագահ դոկտ. Ս. Ռադհակրիշնանի պատվին
կազմակերպված կառավարական ընդունելու-
թյան:

Վեհափառ Հայրապետին ընկերակցում էր
Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ գերա-
շնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Ղազարյանը:

***

Սեպտեմբերի 15-ին, երեքշաբթի, երեկո-
յան ժամը 5-ին, Մայր Տաճար այցելեցին
ուխտավորաբար Մայր Հայրենիքում գտնվող
հալեպահայ մի խումբ ուխտավորներ:

Մայր Տաճարում և Փրկչի Իջման Ս. Սեղա-
նի առջև իրենց ուխտը կատարելուց հետո,
ուխտավորները ընդունվեցին Վեհափառ Հայ-
րապետի կողմից:

***

Սեպտեմբերի 17-ին, հինգշաբթի, առա-
վոտյան ժամը 9-ին, Մոսկվա մեկնեց Հալե-
պի հայոց թեմի բարեխնամ առաջնորդ գե-
րաշնորհ Տ. Ղևոնդ արքեպիսկոպոս Չեպե-
յանը, որը մոտ երկու շաբաթ ուխտավորա-
բար գտնվում էր Մայր Աթոռում:

Երևանի օդանավակայանում գերաշնորհ
սրբազան հոր ճանապարհեցին գերաշնորհ
Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Ղազարյանը, հոգե-
շնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Պալյանը և
հոգեշնորհ Տ. Արսեն վարդապետ Բերբե-
րյանը:

***

Սեպտեմբերի 20-ին, կիրակի, Մայր Տա-
ճարում պատարագեց և քարոզեց հոգեշնորհ
Տ. Կյուրեղ վարդապետ Գաբրիլյանը:

Քարոզիչ հայր սուրբը իր երախտագիտու-
թյունը հայտնեց Վեհափառ Հայրապետին՝
Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին և Մայր Հայրենիք
ուխտի գալու առթիվ և ողբկոչեց Մայր Աթոռ
Ս. Էջմիածնի և Երուսաղեմի հայոց Պատ-
րիարքական Աթոռի միջև գոյություն ունե-
ցող պատմական հիշատակները:

Սուրբ պատարագին ներկա էր Վեհափառ
Հայրապետը:

